

1. POGLAVLJE

Tvrđava Mitilena uzdizala se iznad njih na brijegu. Svjetlosne točke pomicale su se na zidinama kako su se stražari šetali svojim stazama u mraku. Kapija od hrastova drva i željeza bila je zatvorena, a jedini put koji vodi uz strme padine bio je pod teškom stražom.

Gaditik je ostavio samo dvadeset ljudi na galiji. Čim se ostatak centurije iskrcao, naredio je da se most uvuče i da se *Accipiter*¹ udalji od mračna otoka uz nečujno pljuskanje vesala po mirnoj vodi.

Galija će biti sigurna dok njih ne bude. Sa svim pogašenim svjetlima bila je mrlja mraka koju će neprijateljski brodovi mimoići osim ako ne doplove ravno u maleno pristanište na otoku.

Julije je stajao sa svojom postrojbom, čekajući zapovijedi. Natmureno je potiskivao uzbuđenje videći napokon akciju nakon šest mjeseci nadziranja obale. Unatoč prednosti iznenađenja, tvrđava je izgledala čvrsto i opasno, i znao je da će penjanje uza zidine vjerojatno biti krvavo. Još jedanput je pregledao opremu, iskušao svaku prečku na ljestvama koje su mu pridodane, krećući se između ljudi da provjeri jesu li im sandale omotane krpama radi tišine i boljeg

---

¹ Jastreb; ovdje znači ime galije.

oslonca pri penjanju. Sve je bilo na svom mjestu, ali njegovi su se ljudi podvrgavali provjeri bez pogovora, kao što su to već dvaput učinili prije iskrcavanja. Znao je da ga oni ne će osramotiti. Četvorica su biliiskusni vojnici, uključujući Pelitasa koji je imao za sobom deset godina plovidbe na galiji. Julije ga je imenovao svojim zamjenikom u postrojbi čim je vidio da ga poštuje većina momaka. Prije toga mimoišlo ga je promaknuće, ali Julije je zapazio kvalitetu toga čovjeka iza njegova nehajna pristupa uniformi i iznimno ružna lica. Pelitas je brzo postao snažnim osloncem novoga mladog časnika.

Preostala šestorica pokupljena su u rimskim lukama po Grčkoj dok je *Accipiter* popunjavao posadu. Neki su imali mračnu životnu priču, o tome nema sumnje, ali zahtjevi o čistoj prošlosti često su se zanemarivali kod vojnika na galijama. Ljudi koji su imali dugove i sporove s časnicima znali su da je njihova posljednja prilika za plaću na moru, ali Julije nije imao pritužaba. Svih njegovih deset ljudi okusilo je bitku, a slušati njihove priče bilo je poput sažetka o napredovanju Rima u posljednjih dvadeset godina. Bili su okrutni i uporni, i Julije je uživao znajući da ne će ustuknuti ili odustati od prljavih poslova — kao što je čišćenje tvrđave Mitilene od pobunjenika tijekom ljetne noći.

Gaditik je prolazio kroz redove jedinica, razgovarajući sa svakim časnikom. Svetonije je kimnuo na sve što mu je rečeno i pozdravio. Julije je promatrao svoga nekadašnjeg susjeda, osjećajući ponovno odbojnost koju nije mogao povezati ni s čim u osobi mladog nadzornika straže. Godinu dana radili su skupa s ledenom pristojnošću koja se sada činila neslomljivom. Svetonije ga je i dalje gledao kao dječaka kojega su on njegovi prijatelji svezali i pretukli u davnom predživotu. Ništa nije znao o njegovu iskustvu poslije toga i nacerio se kad je Julije pričao vojnicima kako to izgleda ući u Rim s Marijem na čelu trijumfa. Događaji u prijestolnici bili su tek daleka glasina za ljude na brodu i Julije je osjećao da mu ne vjeruju neki Svetonijevi prijatelji. To ga je žuljalo, ali prvi znak napetosti ili borbe među jedinicama značio bi gubitak čina. Julije je držao jezik za zubima, čak i kad je čuo Svetonija gdje priča kako je nekoć drugog *tesserarius* ostavio da se njiše o grani pošto mu je nekoliko puta razbio glavu. Prizvuk njegova glasa

prikazivao je taj događaj tek kao grubu šalu među dječacima. Osjetio je Julijev pogled na sebi pri kraju priče i pravio se da je iznenađen, namigujući svojem zamjeniku dok su se vraćali na dužnost.

Dok se Gaditik primicao posljednjoj postrojbi, Julije je mogao vidjeti kako mu se Svetonije ceri iza leđa. Pogledao je centuriona u oči i pozdravio ga ukočeno u stavu pozora. Gaditik mu je kimnuo i uzvratilo pozdrav kratkim trzajem desne podlaktice.

»Ako ne znaju da smo ovdje, mogli bismo spaliti to gnjezdašće prije zore. Ako su upozoreni, borit ćemo se za svaki korak. Provjeri jesu li oklopi i mačevi omotani. Ne želim im dati znak za uzbunu dok budemo izloženi na zidovima tvrđave.«

»Razumijem, gospodine«, odgovori Julije oštro.

»Tvoji će ljudi napasti južnu stranu. Ondje je uspon nešto lakši. Donesi brzo ljestve i na dnu svakih postavi čovjeka da ih drži tako da ne gubiš vrijeme tražeći čvrsto uporište. Šaljem Svetonijeve ljude da ubiju stražare na kapiji. Četvorica su ondje, pa bi moglo biti bučno. Ako čuješ povike prije nego što stigneš do zidina, potrči. Ne smijemo im dati vremena da se snađu. Jasno? Dobro. Imaš li pitanja?«

»Znamo li koliko ih ima unutra, gospodine?« upita Julije.

Gaditik je izgledao iznenađeno. »Zauzimamo tu tvrđavu makar u njoj bilo pedeset ili pet stotina ljudi! Dvije godine nisu platili poreze i ubili su namjesnika. Zar misliš da bismo trebali čekati pojačanje?«

Julije se zarumenio od neugodnosti. »Ne, gospodine.«

Gaditik se gorko osmjehnu. »Mornarica je i ovako previše razvučena. Naviknut ćeš se na to da nikada nemaš dovoljno ljudi i brodova ako preživiš noćasnju akciju. Sada kreni na položaj i široko rasporedi ljude oko tvrđave, koristeći zaklon. Jasno?«

»Da, gospodine«, odgovori Julije i ponovno pozdravi. I u najboljim vremenima teško je bilo biti časnikom, makar i najnižim. Od njega se očekivalo da zna svoj posao, kao da sposobnost dolazi s činom. Nikada prije nije napadao tvrđavu ni po danu ni po noći, ali od njega se očekuje da trenutačno donosi odluke koje mogu značiti život ili smrt njegovim ljudima. Okrenuo se prema njima i osjetio nov dotok odlučnosti. On ih ne će iznevjeriti.

»Čuli ste centuriona. Napredovanje u tišini, razdvojen poredak. Idemo.«

Lupili su kao jedan desnom šakom po kožnom oklopu na prsima u znak da su razumjeli. Julije se trgnu na jedva čujan zvuk koji su izazvali.

»I da ne bude nikakva šuma. Dok ne budemo u tvrđavi, nijednu moju zapovijed ne treba potvrditi. Ne želim da pjevate >Da, gospodine< kad se pokušavamo tiho kretati, u redu?«

Dva-tri su se nacerila, ali napetost je bila opipljiva dok su se sporo i pomno probijali kroz zaklon. Još su se dvije postrojbe odijelile s njima, ostavljajući Gaditika da zapovijeda čelnim napadom kad se stražarima prerežu grla.

Julije je bio zahvalan zbog beskrajnih vježba videći kako se njegovi ljudi glatko razdjeljuju u parovima, s četvorim visokim ljestvama u svakoj jedinici. Vojnici su mogli gotovo punom brzinom ustrčati po širokim prečkama i trebat će im tek nekoliko sekunda da se popnu na vrh crnih zidina i uđu u tvrđavu. Tada će biti žestoko. Nemajući načina da doznaju s koliko će se pobunjenika sukobiti, legionari će nastojati pobiti što više njih u prvih nekoliko trenutaka.

Položenim dlanom dao je znak ljudima da čučnu kad se jedna stražarska baklja zaustavila blizu njihova položaja. Zvukovi će se lako proširiti, usprkos ritmičkom cvrčanju zrikavaca u travi. Nakon nekoliko časaka stražarsko se svjetlo opet pomaknulo i Julije je ulovio poglede najbližih časnika koji su jedni drugima kimnuli da počnu napad.

Ustao je i srce mu je brže zakucalo. Njegovi su ljudi ustali s njim, jedan od njih uz lagano gundanje zbog težine grubih ljestava. Počeli su kaskati uz neravno kamenje južnog prilaza. Usprkos krpama na oklopu i sandalama, Juliju se činilo da stopala preglasno topću kad je prošao u laganom trku kraj svojih ljudi. Pelitas je bio na čelu, uz prve ljestve, ali poredak se iz časa u čas mijenjao kako su se verali uz grubu površinu, lišeni čak i mjesečine na kojoj bi vidjeli tlo pod nogama. Gaditik je dobro izabrao noć.

Svake su ljestve brzo prošle kroz ruke ljudi na čelu i njihov stražnji dio zaboden je blizu zida radi što veće visine. Prvi čovjek ih je čvrsto držao dok se drugi uzverao u mrak. Za samo nekoliko sekunda prva skupina je prešla i druga bila spremna poći, ali njihov uspon bio je teži jer su se ljestve poskliznule i zastrugale po kamenu. Julije prihvati jedne ljestve kad su se pomaknule i podmetnu pleća da ih zadrži dok ne prođe težina s vrha, cijeneći pritom krutu stvarnost poluga. Duž cijele linije vojnici su iščezavali u tvrđavi a još se nije čuo znak za uzbunu.

Pomaknuo je ljestve dok podstavljeni vrh nije zapeo za nešto, zatim ih je čvrsto stezao dok se penjao, morajući se tijesno pripijati zbog oštra kuta. Nije se zaustavio na vrhu jer su ga mogli primijetiti strijelci. Nije bilo vremena da se prosuđuje situacija kad je kliznuo preko kruništa i propao u tamu ispod sebe.

Pao je i zavaljao se našavši oko sebe svoje ljude koji su čekali. Pred njima je bila kratka čistina obrasla visokom travom između drevnog kamenja — smrtonosan prostor za strijelce s kojega su se brzo trebali maknuti. Julije vidje da se druge jedinice nisu zaustavile nego su prešle do unutarnjeg zida. Namrštio se. Taj zid je bio visok kao prvi, udaljen samo dvadeset stopa, ali ovaj put su ljestve ostale vani i oni su se našli u zamci kao što su drevni graditelji predvidjeli. Opsovao je tiho u sebi dok su ga ljudi gledali očekujući brzu odluku.

Zatim je počelo zvoniti u tvrđavi, teški su se zvukovi razlijevali u pomrčini.

»Što sada, gospodine?« reče Pelitas, a iz njegova se glasa čulo nestrpljenje.

Julije duboko udahnu, osjećajući da mu se živci lagano smiruju. »Izginut ćemo ako ostanemo ovdje, uskoro će bacati baklje da nas osvjetle za strijelce. Ti se najbolje penješ po jarbolima, Pelitase, zato skidaj oklop i vidi možeš li odnijeti konop na unutarnji zid. Kamenje je staro, moralo bi se naći nekoliko pukotina za tebe.« Okrenuo se prema ostalima dok je Pelitas raskopčavao oklop.

»Moramo se domoći onih ljestava. Ako Pelitas ne uspije, bit ćemo lak plijen za strijelce. Iza nas je zid od petnaest stopa, ali mo-

žemo podignuti dvojicu najlakših od vas na vrh gdje mogu dohvatiti ljestve i izvući ih gore.«

Nije se osvrtao na sve snažnije zvukove panike i borbe unutar tvrđave. Barem su se pobunjenici usredotočili na Gaditikov juriš, ali vrijeme vjerojatno istječe za vojnike na njegovoj strani.

Ljudi su brzo razumjeli njegov naum i trojica najtežih povezaše ruke i nasloniše leđa na tamno kamenje izvanjskog zida. Druga dvojica popeše se na njih i pomnjivo se okrenuše da se i sami mogu nasloniti na zid iza sebe. Trojica donjih zagundaše kad je težina pritisnula njihov oklop. Metalne su im se pločice zarile u ramena, ali bez njih postojala je opasnost da pukne neka ključna kost. Podnosili su neugodu u tišini, ali Julije je vidio da ne mogu dugo izdržati.

Okrenuo se posljednjem paru vojnika koji su skinuli oklop, svukli se do rublja i izuli sandale. Obojica su se nacerila od uzbuđenja kad im je Julije kimnuo i počela se penjati uz ljudski toranj s jednakom brzinom i učinkovitosti kojom se uspinju uz snast *Accipitera*. On izvuče mač dok je čekao da obave posao, napinjući se da pronikne kroz tamu iznad sebe.

Dvadeset stopa dalje, na unutarnjem zidu, Pelitas je pritisnuo lice uz hladan i suh kamen i započeo kratku i očajnu molitvu. Prsti su mu se tresli dok su se hvatali za sićušan prostor između kamenih blokova, i borio se da ne stvara nikakav šum uzdižući se sve više dok su mu stopala pokušavala pružiti oslonac. Dah mu je tako glasno pištao između zubi da je bio siguran kako će netko doći da vidi što se zbiva. Na trenutak je požalio što je ponio težak mač i smotak konopa oko prsiju, iako nije mogao zamisliti ništa gore od uspona na vrh bez oružja. Ali pad naglavce s velikim praskom nudio je jednako neugodne izgleda.

Iznad sebe mogao je vidjeti kamene rub koji se nejasno ocrtavao na svjetlu baklja dok je tvrđava ustajala da se brani protiv pedesetorice pod vodstvom Gaditika. Tiho se osmjehnuo sam sebi. Profesionalni vojnici već bi bili poslali naokolo izviđače da provjere ima li drugih snaga ili zasjeda. Dobro je ponositi se svojim poslom, pomislio je.

Ruka mu je naslijepo pipala gore i napokon našla dobro hvatište gdje se kut tijekom stoljeća odronio. Mišice su mu drhtale od

iscrpljenosti kad je spustio dlan na gornji blok i na trenutak zastao, osluškajući ima li koga u blizini da ga probode dok se bude izvlačio na vrh unutarnjeg zida.

Ničega nije bilo, ni kad je zadržao dah da bolje čuje. Kimnuo je sam sebi i stisnuo zube kao da može pregristi strah koji je uvijek osjećao u takvim prigodama, zatim se izvio, prebacio noge preko ruba i skočio na drugu stranu. U padu je brzo čučnuo i polagano izvukao *gladius*, palac po palac da izbjegne zvuk.

Našao se u sjeni zbog koje je bio nevidljiv na rubu uske platforme sa stubama koje su vodile dolje prema zgradama na obje strane. Ostatci hrane na tlu pokazivali su da je na tome mjestu bio stražar, ali čovjek je očito pošao odbijati čelni juriš umjesto da stoji gdje mu je bilo rečeno. Pelitas se u mislima zgrozio nad pomanjkanjem discipline.

Mičući se polako, odmotao je težak konop s prsiju i ramena i zavezao jedan kraj za hrđav željezni prsten u kamenu. Zategnuo ga je i nasmijesho se, puštajući da kolutovi padnu u mrak.

Julije vidje da su se ljudi još jedne postrojbe priljubili uza zid, slijedeći njegovu ideju da se domognu ljestava. Drugi put će imati konop svezan za gornju prečku da ga prebace preko zida, pa će posljednji čovjek povući stvar za sobom, ali lako je biti naknadno pametan. Gaditik je trebao utrošiti više vremena proučavajući raspored tvrđave, iako je to bilo prilično teško jer ničega nije bilo višega od strmoga brijega Mitilene. Julije odbaci tu dvojbu kao manjak odanosti, ali neki je njegov dio znao da on kao zapovjednik ne bi poslao svoje ljude da zauzmu tvrđavu prije nego što bi doznao sve što se o njoj može doznati.

Lica na dnu ljudskog tornja bila su isprugana znojem i grčila su se od drhtave boli. Odozgor je čuo zvukove grebanja i zatim vidio kako ljestve klize prema njima dolje. Julije ih brzo pritisnu uza zid i ljudski se toranj začas rastavio te su trojica u donjem redu s olakšanjem odahnula trljajući ramena protiv grčeva. Julije je prišao svakomu od njih i tiho zapljeskao i šapnuo koji je sljedeći korak. Skupa su prišli unutarnjem zidu.

Neki je glas viknuo iz tame unutarnje tvrđave iznad njih, i Julijevo je srce zalupalo. Nije razumio riječi, ali panika je bila očevidna.

Iznenadjenje je napokon prošlo ali sad su imali ljestve, i dok se pripijao uza zid vidio je da Pelitas nije nastradao ni pao.

»Pomaknite ljestve nekoliko stopa i učvrstite ih. Trojica neka se penju ovdje uz konop. Ostali sa mnom.«

Pretrčali su do nove točke i odjednom su zrakom fijuknule strijele iznad njihovih glava, zabivši se u tijela druge skupine koja je prenosila ljestve. Prolomili su se vrisci kad su popadali Rimljani. Julije je nabrojio gore barem pet strijelaca kojima su posao olakšavale zapaljene baklje što su padale dolje na stratište. Još je vladala tama ispod unutarnjeg zida i on je nagađao da pobunjenici misle kako se odupiru prvom napadu ne znajući da su Rimljani već ispod njih.

Julije stupi na ljestve stežući čvrsto mač dok se penjao širokim prečkama. Kroz misli mu sijevnu pobuna u kojoj je poginuo njegov otac prije mnogo godina. To znači tako izgleda biti prvi pri usponu na zid! Odgurnuo je misli u stranu kad se popeo na vrh i brzo se bacio dolje da se ukloni pred sjekirom koja mu je namjeravala odrubiti glavu. Izgubivši ravnotežu, s užasom je načas zastrugao po zidu i zatim se našao unutra.

Nije bilo vremena za procjenjivanje položaja. Odbio je još jedan udarac sjekire i snažno razmahnuo rukama kad je težina oružja zanijela napadača na jednu stranu. Sjekira je tresnula po kamenu a njegov mač se lagano zario u napete neprijateljeve prsi. Nešto ga je udarilo po kacigi, odbivši mu štitnik s obraza. Vid mu se zamaglio a mač se sam od sebe podignuo da zaustavi udarac. Osjetio je da mu krv curi niz vrat i grudi do trbuha ali se nije na to osvrnuo. Još je nekoliko vojnika iz njegove postrojbe stiglo na uski prolaz i počela je prava sječa.

Trojica su njegovih ljudi stvorila čvrst klin oko vrha ljestava dok su im se laki oklopi ulublivali pod teškim udarcima. Julije vidje kako neki mač sijevnu odozdol u nečiju čeljust, proburazivši jednog od pobunjenika.

Ljudi s kojima su se sukobili nisu nosili jednake uniforme. Jedni su imali starinski oklop i vitlali čudnim oštricama, dok su drugi nosili sjekirice ili koplja. Bili su Grci po izgledu i dovikivali su jedan drugomu na tom tečnom jeziku. Zavladao je gužva i Julije je mogao samo opsovati kad je jedan njegov čovjek pao s krikom, poprskavši

tamnomo krvlju svjetlo baklje. Bat koraka udarao je i odjekivao po cijeloj tvrđavi. Zvonilo je kao da je čitava vojska unutra i kao da svi trče prema tomu mjestu. Još su dvojica njegovih ljudi prišla prolazu i bacila se u borbu, prisiljavajući neprijatelja na uzmak.

Julije zabi vršak mača u grlo čovjeku s prodorom kako ga je Renije naučio prije mnogo godina. Udarao je teško i gnjevno i njegovi su protivnici padali i umirali. Tko god su bili, ljudi s kojima su se sukobili mogli su ih pobijediti samo brojnošću. Rimska vještina i vježba tvorila je jezgru vojnika oko ljestava koju je bilo gotovo nemoguće probiti.

Ali počinjali su se umarati. Julije je vidio kako jedan njegov čovjek više od razočaranja i straha kad mu se mač zaglavio između dviju ploča urešena oklopa koji se vjerojatno prenosio s naraštaja na naraštaj od Aleksandrovih vremena. Rimljanin ga je pokušao žestoko istrgnuti, gotovo oborivši tom kretnjom pobunjenika s nogu. Njegov srđit uzvik naglo se pretvorio u vrisak, i Julije je vidio kako pobunjenik zabija kratak bodež u trbuh ispod oklopa njegova čovjeka. Napokon je Rimljanin omlohavio, ostavivši i dalje uklješten mač.

»Ovamo!« viknu Julije svojim ljudima. Skupa bi se mogli probiti duž uskoga prolaza i zaći dublje u tvrđavu. Vidio je stepenice u blizini i dao im znak. Više je ljudi prišlo k njemu i on je počeo uživati u borbi. Mač je imao dobru težinu. Oklop mu je pružao osjećaj neranjivosti i zbog uzavrele krvi lako ga je nosio.

Jedan iznenadan udarac skinuo mu je kacigu s glave i on je osjetio hladan noćni zrak na znojnu vratu. Bio je to pravi užitak, i načas se zacerekao dok je zakoračio naprijed, sudario se sa štitom jednog protivnika i svalio ga na put svojim drugovima.

»*Accipiter!*« povikao je naglo. Jastreb! Uspjet će. Čuo je glasove koji su mu vraćali jeku i zaurlao još jednom, izmaknuvši se ispod zakrivljena mača koji je više sličio na ratarsko oruđe negoli na ratno oružje. Njegov udarac u povratu rasjekao je čovjeku bedro tako da se s jaukom prostro po kamenju.

Drugi su se legionari okupili oko njega. Vidio je da su osmorica iz njegove jedinice svladala zid, a bilo je još šest drugih koji

su preživjeli strijelce. Stajali su skupa i pobunjenici su posustajali u svojim naletima dok su se oko njih gomilala tjelesa.

»Rimski vojnici, to smo mi!« zagrmio je jedan. »Najbolji na svijetu. Idemo, nemojte zaostajati.«

Julije se osmjehnu i prihvati poklik galijina imena kad se ponovno prolomio. Nadao se da će ih Pelitas čuti. Nekako nije sumnjao da ružno kopile nije preživjelo.

Pelitas je našao neki plašt o kuki na zidu, iskoristio ga da prekrije tuniku i zatim trgnuo mač. Osjećao se ranjivim bez oklopa, ali čovjek koji je zakloparao u blizini nije ga ni pogledao. Čuo je kako legionari urliču i izazivaju nedaleko od njega i shvatio kako je kucnuo čas da se uključi u borbu.

Uzeo je baklju iz držača na zidu i pridružio se neprijateljskoj jurnjavi prema sudaru oštrica. O bozi, mnogo ih je bilo! Unutarnja tvrđava bila je labirint razorenih zidova i praznih prostorija, mjesto za koje trebaju čitavi sati da se počisti, na svakom koraku otvoreno za zasjedu i kišu strijela. Obišao je ugao u tami, zanemaren i bezimen nekoliko dragocjenih trenutaka. Brzo se gibao, pokušavajući da ne izgubi osjećaj pravca u skretanju i vijuganju, a zatim se našao na sjevernom zidu, blizu skupine strijelaca koji su pomno gađali, ozbiljna i smirena izraza na licu. Vjerojatno su ostatci Gaditikovih snaga još bili vani, iako je mogao čuti rimske zapovijedi kako odjekuju u dvorištu kraj glavnog ulaza. Neki su ušli, ali bitka je još bila daleko od završetka.

Polu grada moralo se skloniti u tvrđavu, pomisli srdito primaknuvši se strijelcima. Jedan ga je strogo pogledao dok se približavao, ali samo je kimnuo i bez žurbe izmetnuo strijelu u gomilu ljudi ispod njih.

Dok je on ciljao, Pelitas je nasrnio i dvojicu srušio naglavce dolje na kamenje. Oni su pali s praskom, a druga trojica se okrenula s užasom videći ga kako zabacuje plašt i podiže kratak mač.

»Dobra večer, momci«, reče on mirnim i veselim glasom. Jedan korak donese njegov mač u grudi najbližega. Koljenom gurnu tijelo

sa zida i tada ga pogodi strijela, probivši ga skroz na boku. Samo su perca virila iz njegova trbuha i on je zastenjao dok ih je čupao lijevom rukom, gotovo mimo svoje volje. Okrutno je mačem prerezao grkljan najbližem strijelcu koji je već podizao luk.

Nastrijelio ga je posljednji i najdalji od njega. Grozničavo je pokušavao zapeti novu strijelu, ali od straha je bio nespretnan i Pelitas je stigao do njega, s pruženim mačem da ga probode. Čovjek je uzmaknuo u panici i vrisnuo padajući sa zida. Pelitas je polagano pokleknuo, uz bolno dahtanje. Nikoga nije bilo u blizini pa je odložio mač i pružio ruku straga da pokuša prelomiti strijelu. Ne bi je sasvim iščupao. Svi su vojnici viđali provalu krvi koja te može usmrtiti ako je iščupaš. Od pomisli da će je dohvatiti svaki put kad se okrenuo oči su mu se punile suzama.

Stisak mu je bio sklizak i mogao je samo saviti drvenu strijelu, dok mu se iz grudi otimalo bolno stenjanje. Bok mu je bio natopljen krvlju i osjećao je vrtoglavicu dok je pokušavao ustati. Režeći potiho, olabavio je strijelu pomaknuvši je kroza se natrag tako da je stršala daleko iza njega.

»Moram naći ostale«, promrsi udišući duboko. Ruke su mu drhtale od prepasti, pa je stisnuo *gladius* najjače što je mogao i drugu šaku omotao naborima plašta.

Gaditik je nadlanicom pljusnuo po zubima čovjeka koji je natrčao na njega, da bi ga zatim kratko probo između rebara. Tvrđava je bila puna pobunjenika, bilo ih je više nego što ih malen otok može uzdržavati, u to je bio siguran. Pobuna se morala razbuktati zbog smutljivaca s kopna, ali sad je bilo prekasno da time razbija glavu. Sjetio se pitanja mladog časnika o broju neprijatelja i kako ga je prezreo. Možda je trebao pripremiti pojačanja. Nije bilo lako predvidjeti ishod te noći.

Sve je dobro počelo, straže su brzo posmicane, gotovo u jednom mahu. Imao je deset ljudi na ljestvama i otvorenu kapiju prije nego što je itko unutra znao što se događa. Tada je mračna građevina izbljuvala na njih vojnike koji su u trku navlačili oklope. Uski

prolazi i stubišta postali su labirintom iz snova svakoga strijelca, ali zbog oskudna svjetla njihovi su se gubitci svodili tek na izranjeno meso, iako je izgubio jednog čovjeka kojemu je strijela uletjela u usta i probila mu lubanju.

Mogao je čuti dahtanje svojih ljudi koji su se iza njega gurali uza zid u tami. Upaljeno je nekoliko baklja, ali osim povremenih strijela koje su odapinjane nasumce, neprijatelj se na trenutak povukao u pokrajnje zgrade. Tko god bi jurnuo stazom između njih bio bi sa-sječen na komade već nakon prvih nekoliko koraka, ali jednako tako ni oni nisu mogli napustiti zaklon da nasrnu na legionare. Zavlдалo je privremeno zatišje i Gaditik je bilo drago što može doći do daha. Nedostajala mu je spremnost kopnenih legija. Koliko god se vježbao i mučio na brodu, iscrpljen si nakon nekoliko minuta borbe i trčanja. Ili je to samo poodmakla dob, priznade kiselo sam sebi.

»Zavukli su se u zemlju«, promrmlja. Bit će naporno sada, ubijajući od zgrade do zgrade, gubeći po jednoga svoga za svaka dvatri njihova. Previše je lako pobunjenicima čekati iza vrata ili prozora i probadati prvo što naiđe.

Gaditik se okretao prema vojniku iza sebe da izda zapovijedi kad je čovjek pogledao dolje i zinuo od užasa. Kamenje je bilo pokriveno sjajnom tekućinom koja je brzo tekla kroz skupinu i navirala između zgrada u tvrđavi. Nije bilo vremena da se smišlja izlaz.

»Bježite!« viknu Gaditik skupini. »Idite naviše! Tako vam bogova, bježite!«

Neki su mladi zinuli od čuda, ne razumijevajući, ali iskusni nisu čekali da otkriju što se zbiva. Gaditik je bio otraga, nastojeći ne misliti o strijalcima koji čekaju upravo taj trenutak. Čuo je pucketanje i hujanje vatre kad se zapalila ljepljiva tekućina i strijele fijuknule pokraj njega, pogodivši jednog legionara u pozadini. Vojnik je zateturao na trenutak prije nego što će se svaliti. Gaditik je zastao da mu pomogne, ali dok je okretao glavu vidio je kako plamenovi jure prema njima. Brzo je povukao mačem preko vojnikova grla znajući da mu je bolje to nego izgaranje u plamenu. Osjetio je vrućinu na leđima i panika ga je ispunila kad se pridignuo iznad trupla. Slijepo je potrčao za svojim ljudima.

U punom trku skupina vojnika skrenula je iza ugla i smjesta nasrnula na trojicu skutrenih strijelaca. Sva tri su se uspaničila i samo jedan je odapeo luk, poslavši strijelu iznad njihovih glava. Strijelci su posječeni i pregaženi gotovo bez usporavanja.

Pri zastorima plamenova tvrđava je postala vidljiva. Gaditik i ostali urlali su od gnjeva i olakšanja što su još živi, i taj zvuk je obnavljao njihovu snagu i strašio neprijatelja.

Staza je završila u dvorištu i ovaj put su strijelci skladno odapeli, oborivši četiri čelna čovjeka i nagnavši legionare u drugom redu da popadaju preko mrtvih drugova. Dvorište je bilo puno pobunjenika koji su s povicima poput laveža krenuli urlajući da bi jednakim zvjerstvom odgovorili Rimljanima.

Julije se sledio videći kako bukne plamenovi duž niza niskih zgrada s lijeve strane. Tama zaklona pretvorila se u treperavo zlato i odjednom su se vidjela tri čovjeka u niši nekoliko koraka naprijed. Bili su posječeni i iza njih su se otkrivala vrata što vode u utrobu tvrđave. Bila je to trenutačna odluka i Julije jurnu kroz njih, proburazivši čovjeka koji je čekao unutra i nije stigao zamahnuti. Njegovi pratioci nisu nimalo oklijevali. Ne poznavajući tvrđavu, mogli su zaludno trošiti minute tražeći put do drugova s Gaditikom. Najvažnije je bilo kretati se i ubijati svakoga tko im se ispriječi na putu.

Nakon svjetla žarke vatre nastala je strašna pomrčina u unutrašnjosti tvrđave. Stepenice su vodile dolje do niza praznih soba, a na kraju je bila još jedna prostorija s uljanicom na zidu. Julije zgrabi svjetiljku i opsova kad mu je vrela tekućina poprskala kožu. Ljudi su kloparali iza njega dok se Julije bacao na pod začuvši strijele koje su udarale po kamenju oko njega i prštale, osipajući ih ostrim iverjem.

U dugačkoj niskoj prostoriji kamo su dospjeli bila su tri čovjeka. Dvojica su ustrašeno gledala u uprljane vojnike pokrivenne krvlju, a treći je bio privezan za stolicu, zarobljenik. Julije je po odjeći vidio da je Rimljanin. Bio je izudaran po licu i tijelu, ali oči su mu zasjale od neočekivano probuđene nade.

Julije pretrča preko prostorije, izmaknuvši se s puta još jednoj strijeli koja je traljavo i prežurno odapeta. Gotovo s prijazirom pri-

maknuo se onoj dvojici i strijelcu presjekao grkljan. Drugi je pokušao njega ubosti, ali prsni je oklop lako podnio udarac i unatražni zasjek poslao je sa štropotom čovjeka na tlo.

Julije osloni vršak mača na popločenje i nasloni se na nj, odjednom umoran. Njegovo disanje se čulo kao snažno dahtanje i tada je primijetio kako je to mjesto tiho, jer su duboko ispod glavne tvrđave.

»To si dobro izveo«, reče čovjek na stolici.

Julije ga pogleda. Iz bliza je vidio da je čovjek bio podvrgnut okrutnom mučenju. Lice mu je bilo nateklo i izobličeno, prsti slomljeni, stršeci na sve strane pod nakaznim kutovima. Čovjekovo je tijelo podrhtavalo i Julije je naslućivao da pokušava sačuvati ono malo pribranosti što mu je preostalo.

»Prerežite mu spone«, naredi on i pomognu zarobljeniku da stane na noge kad se oslobodio, primjećujući koliko je nesiguran. Jednom se rukom odupro o naslon i bolno zastenjao, dok je kolutao očima prije nego što će se ustaliti pod Julijevim stiskom.

»Tko si ti?« reče Julije, pitajući se što će učiniti s tim čovjekom.

»Namjesnik Paulo. Moglo bi se reći... ovo je moja tvrđava.« Čovjek je sklopio oči dok je to govorio, klonuvši od iscrpljenosti i olakšanja. Julije zapazi njegovu hrabrost i osjeti mrvicu poštovanja.

»Još nije, gospodine«, odgovori Julije. »Gore se vodi velika borba i moramo se onamo vratiti. Predlažem da ti nađemo sigurno mjesto gdje ćeš pričekati. Ne izgledaš spremno da nam se pridružiš.«

Zapravo se činilo da u čovjeku nema krvi, koža mu je bila mlohava i siva. Imao je oko pedeset godina, s teškim ramenima i obješenim trbuhom. Možda je nekoć bio ratnik, prosudi Julije, ali vrijeme i udoban život oduzeli su mu snagu, barem iz tijela.

Namjesnik stade uspravnije, s očitim naporom volje. »Poći ću s vama dokle budem mogao. Ruke su mi zgnječene pa se ne mogu boriti, ali barem želim izaći iz ove smrdljive rupe.«

Julije brzo kimnu, dajući znak dvojici ljudi. »Uхватite ga ispod pazuha, nježno, i nosite ga ako bude trebalo. Moramo se vratiti u pomoć Gaditiku.«

Nakon tih riječi Julije zaklopara uza stube, već s mislima gore u bitci.

»Idemo, gospodine. Nasloni se na moje rame«, reče jedan od posljednje dvojice preuzimajući svoj dio težine. Namjesnik zajauka kad su mu se pomaknule slomljene ruke, zatim zaškripi zubima od boli.

»Izvucite me brzo«, naredi oporo. »Tko je bio časnik koji me je oslobodio?«

»To je bio Cezar gospodine«, odgovori vojnik dok su započinjali sporo putovanje. Na kraju prvoga stubišnog kraka namjesnik se od boli obeznanio pa su mogli mnogo brže hodati.